

**Årsberetning for 2015,
aflagt 16. januar 2016 i
Vedersø Præstegård**

*Af provst Søren Dosenrode,
formand for Kaj Munk Selskabet.*

Velkommen til vores generalforsamling og godt nytår – det er nok sidste gang vi kan sige det i år ☺

2015 har samlet set været et fornuftigt 'Kaj Munk År'; man får mere end 308.000 hits, hvis man 'googler' Kaj Munk på internettet; til sammenligning vil en søgning på Søren Dosenrode give knapt 8.000 hits, så Munk fylder – og det er godt!

Selskabet

Det går på sin vis godt; vi er 124 medlemmer – en lille fremgang; men vi minder lidt om et menighedsråd. Der er langt imellem vårharene. Vi ved jo alle, at visdom og overblik kommer med alderen, så den del bekymrer mig ikke. Det der bekymrer mig lidt, er at hvis ikke vi får de unge med, kan vi ikke give Munk videre ... vi har stærkt behov for at missionere – Jørgen har igen i år medtaget *Munkiana*, så tag en håndfuld hver, og del dem ud til venner og bekendte!

Apropos *Munkiana* og udgivelser, så var 2015 et godt år.

Munkiana nr. 56

Jon Høgh: "Kaj Munk i tiden. I og omkring 1936: Brændende Europa, diktatorerne, Oxfordbevægelsen, reformationsjubelæum, børnebog". Det er en fin artikel, der ser på Kaj Munk som journalist. Høgh studser over at KM i en ansøgning kalder sig selv jæger, præst og digter, men ikke journalist som vi jo ved fra *Foraaret så sagte kommer*, var hans ungdoms ønske, og som han jo i høj grad blev.

Svend Aage Nielsen: "Korrekationer til udsagn af og om Kaj Munk".

Bog anmeldelser

Jens Kristian Lings har hele to anmeldelser i *Munkiana*: En af Per Stig Møllers: *Aldrig skal Danmark dø – Kaj Munks avisdigte 1940 og censuren*. Og en af Arne Munks *Etatsråden*.

Jens Kristian Lings konkluderer i forhold til den første, at hvis man ser på bogens indhold og det, der vejer tungest og også er det mest interessante, er det ikke lige det nationale eller forskellene på avisdigtene og dem i bogen eller Munks

meningstilkendegivelser, der tæller, men så afgjort den udførlige og meget oplysende indledning, PSM giver om de daværende politiske forhold, om personen Munks ageren og om den danske (selv) censurs forhold til Munk. Jeg er helt enig.

Jens Kristian Lings anmelder også genudgivelsen af Arne Munks roman *Etatsråden*. Jens Kristian giver en god beskrivelse og vurdering af sin ven, Arne Munks roman. Personligt er jeg mere til historiske bøger. Og derfor holder jeg meget af Hanne Munks fine og indlevende fortælling om hendes mand, Arne.

Der er en række forskningsartikler fx argumenterer Søren Daugbjerg i sin artikel "Munk talte formentlig med Wested ved Camillas begravelse" mod en artikel af Ricardt Riis; herligt med debat!

Per Stig Møller: "Af en ung hjælpepræsts breve". Zeuten ville i 'præstelære' og Munk optog ham i Vedersø. Det er en god artikel bygget på en øjenvidneskildring. Zeuthen skrev bl.a. om Munk: "Han kæmper en Kamp for sandhed og Aand. Han er et rigtigt Menneske, og han tror paa Aand. Dertil er han meget hyggelig og rar at tale med fuld af sjove indfald."

En anden meget spændende artikel er Knud Erik Andersen: "Kaj Munk og Norge – Norge og Kaj Munk". Det er en aldeles fremragende artikel. Vi ved alle, at Munk var begejstret for Norge og nordmændene, at han ærede biskop Berggrav etc. Her har vi for – tror jeg – første gang begyndelsen på en afhandling eller bog om Kaj Munk og Norge. Man kan kun håbe, at der kommer mere...

Og så var der den mere filosofiske artikel: "Styrke- og storhedsidealier i Kaj Munks politiske skuespil" af Mogens Pahu, også læseværdig og indsigtfuld.

Jørgen Albretsen og Peter Øhrstrøm fik virkeligt samlet et godt nummer dér!

Munkiana nr. 57

fik vi for 1½ måned siden; så lad mig nøjes med at nævne

Knud Erik Andersen skrev en opfordring til at være med til at afprøve forskningscentrets nye studieudgave.

Svend Aage Nielsen: skrev om Kaj Munk og Regensen (*Regensen er Danmark i Sandhed og Aand...* som Munk lidt højstemt skrev... andre ville nok have sagt tømmere og løjer ☺)

Lidt inspireret af *Weekendavisen* havde vi, som noget nyt, "Kan du løse opgaven? Test din viden om Kaj Munk" – der kan I jo så kommentere,

om den var for let eller svær ...

Ricardt Riis skrev et svar til Søren Daugbjergs kritik af Ricardts artikel... Mon Daugbjerg stiller sig tilfreds, tiden vil vise det!

Peter Øhrstrøm: skrev en artikel med titlen "En persuasiv model for digitalisering af kulturarven: Kaj Munks værker som eksempel".

Og endeligt havde Knud Erik Andersen haft læsebrillerne på, og havde gennemlæst den nyudgivne *Samarbejdets mand. Minister Gunnar Larsens dagbog 1941-43* med henblik på at undersøge, hvorledes samarbejdsregeringen så på Kaj Munk. Også den informativ og spændende.

Alt i alt et godt nummer – vil jeg hævde.

Tilbage til Selskabets tilstand; den er god, med omkring 125 medlemmer og en rigtigt god økonomi. I husker, at jeg har insisteret på at spare op, til tiden EFTER Forskningscentret. Som I ved betaler Forskningscentret for at få lov til at publicere sine artikler hos os, i *Munkiana*.

Men træerne gror IKKE ind i himmelen! I sommers måtte vi aflyse vores seminar på grund af for ringe deltagelse. ... Temaet var Kaj Munk og 1940'erne. I husker at vi har haft Kaj Munk i 1920'erne og i 1930'erne som temaer tidligere. Vi havde rigtigt gode oplægsholdere, og det var planlagt at afholde seminaret her i Vedersø. ...

Hvad gør vi ved det? Er løsningen, at vi 'bare' prøver igen til sommer? At vi henlægger seminaret til et andet sted? At vi helt 'glemmer' det? Det får vi mulighed for at diskutere under 'indkomne forslag'.¹

Ser vi på publikationsaktivitet fra Selskabets medlemmer, har den været flot igen i år: 3 bøger blev det til.

Søren Daugbjerg udgav bogen *Kaj Munk og Lolland*. Her beskrives moderen Mathilde Petersens og faderen Carl Petersens familieforhold. Kaj Munks tilknytning til plejeforældrene Marie og Peter Munk belyses gennem digte, breve, citater og oplysninger fra personer, der har kendt dem. Ligeledes beskrives flere af Munks ofte livslange venskaber med familie, naboer og skolekammerater fra barndomsgænen.

Per Stig Møller genudgav *Navigare necesse* under titlen *Aldrig skal Danmark dø*; den har vi allerede talt om, fordi Jens Kristian har anmeldt den.

1 (Red.) Det er nu besluttet at afholde endagsseminaret *Kaj Munk, en digter under krigen* lørdag 13. august i Kaj Munks Præstegård i Vedersø.

Og endelig udgav jeg bogen *Kaj Munk – Manden og Værket* ... og så er vi på vej over til Forskningscentrets aktiviteter, så lad mig konkludere om Selskabet: Det går godt, men vi er udfordret på den manglende tilgang af yngre medlemmer fordi det er dem, der bringer Munk fremad i det 21. århundrede!

Forskningscentret

Forrige år fortalte jeg, at vi måtte påregne at lukke centret i begyndelsen af 2015, da bevillingen var ved at løbe ud. Nuvel vi sparede og påregnede at fortsætte til slutningen af 2015. Nuvel; i efteråret fik vi så den besked, at Institutet og Fakultetet havde regnet forkert... Så vi fik midler til at fortsætte endnu et år. ... At man kan regne flere hundrede tusinde kroner forkert er mig en gåde, men en af de behagelige! Så vi fortsætter ufortrødent.

Vi planlægger to arrangementer i løbet af i år: ét i forbindelse med Christian Grund Sørensens ph.d.-forsvar (noget om livsopfattelser, centreret om KM)² og ét hvor vi skal fokusere på at få Kaj Munk ind i skoler, gymnasier og universitet.

Der vil blive lagt information ud på vores hjemmeside – Centrets og Selskabets – og Jørgen sender informationer ud i vores nyhedsbrev.

Endeligt blev 2015 året, hvor *Ordet* blev oversat, kommenteret og udgivet på italiensk. Jørgen Albretsen og jeg har de sidste to år været i kontakt med en italiensk lektor, fra universitetet i Rom, der har arbejdet på dette projekt. Han skrev lige før jul, at 'nu' er det sket – herligt!

Hvad der så sker efter 2016 står så hen i det uvisse... men jeg er fortrøstningsfuld!

Sammenfattende

2015 har været et godt Kaj Munk år; ikke helt så godt som 2014, men samlet set godt!

Tak for jeres opmærksomhed.

2 (Red.) Christian Grund Sørensen forsvarede 4. maj 2016 sin ph.d.-afhandling *Livssyn & Persuasion – Medier, Munk og Modernitet*. Video heraf på YouTube: <https://youtu.be/-kc1blld6wtM>

Referat af generalforsamlingen

Af Jørgen Albretsen

Kaj Munks Præstegård i Vedersø
lørdag den 16. januar 2016 kl. 13.20.

I alt 21 var tilmeldt generalforsamlingen.

Fra bestyrelsen var til stede: Formand Søren Dosenrode, kasserer Jørgen Albretsen, Anna Saarup Brinth og Ricardt Riis. Afbud fra næstformand Peter Øhrstrøm grundet anden aftale.

Dagsorden ifølge vedtægternes §11.

- a) Valg af dirigent, referent og stemmetællere.
Formand Søren Dosenrode bød velkommen og foreslog på bestyrelsens vegne Jens Kristian Lings som dirigent.
Jens Kristian Lings (JKL) blev valgt og kunne konstatere, at generalforsamlingen var lovligt indkaldt.
Som referent blev Jørgen Albretsen valgt.
Som stemmetællere blev Niels Jørgen Langkilde og Carl P. Behrens valgt.

- b) Formanden aflægger beretning om Selskabets virke i det forløbne år.
Formand Søren Dosenrode aflagde beretningen, som er trykt i dette nummer af *Munkiana*, side 36-37. Beretningen blev godkendt.

- c) Kassereren forelægger det reviderede regnskab til godkendelse.
Jørgen Albretsen fremlagde som kasserer det reviderede regnskab.
Specielt bemærkede kassereren følgende i et regnskab, der ellers ikke frembød de store overraskelser:

Selskabets publikation *Munkiana* har opnået tidsskriftstøtte for 2015 via Statens Kunstfond på kr. 10.000. Der søges selvfølgelig herom igen i 2016!

Kassereren nævnte en mere morsom post på regnskabet: en tidsskriftagent i U.S.A., som administrerer tidsskrifter for en af vore abonnenter, havde fortolket kr. 175 som US\$ 175 og havde derfor indbetalt omregnet kr. 1.146,88! Kassereren agtede at kontakte pågældende abonnent, når abonnementet normalt

skal fornys for at få de kr. 971,88, som efter fradrag af kr. 175 for 2015 er betalt for meget, ført tilbage til pågældende, evt. efter fradrag af yderligere kr. 175 for 2016!

Endelig nævnte kassereren, at selskabet havde sørget for bærebuket og kondolencehilsen ved Vagn Egetofts begravelse i oktober. Vagn Egetoft døde 10. oktober 2015. Han var med til at stifte Kaj Munk Selskabet og var bestyrelsesmedlem i mange år, hvor han gjorde en stor indsats.

Regnskabet blev godkendt.

- d) Valg af formand.
Den nuværende formand meddelte, at han genopstiller.
Søren Dosenrode blev genvalgt som formand uden modkandidater.
- e) Valg af 2 bestyrelsesmedlemmer og 2 suppleanter.
Bestyrelsesmedlemmer: Anna Saarup Brinth og Ricardt Riis er på valg og bestyrelsen foreslår genvalg. Begge blev genvalgt.
Suppleanter: Bestyrelsen foreslår genvalg af Jon Høgh som første suppleant og Kjeld Roger Henriksen som anden suppleant. Begge blev genvalgt.
- f) Valg af revisor og revisorsuppleant.
Bestyrelsen foreslår genvalg af Per Mikkelsen og Jørgen D. Grønbæk. Begge blev genvalgt.
- g) Fastlæggelse af kontingent.
Bestyrelsen foreslog kontingentet uændret til kr. 175. Dette blev vedtaget.
- h) Behandling af indkomne forslag.
Søren Dosenrode meddelte, at han havde modtaget to forslag.

1) Carl P. Behrens (CPB) havde ønsket en diskussion af, hvordan selskabet under en eller anden form kan støtte en ny mindefond, gerne med navnet Kaj Munks Mindefond, som blev formelt nedlagt i 2008 efter at have eksisteret siden 1945. Uddelingen af Kaj Munk Prisen havde været en af om ikke den vigtigste af Mindefondens aktiviteter. I forbindelse med introduktionen af bogen *Vedersø-Lolland retur* i 2014 blev der indsamlet lidt over 1.000 kroner, som kunne danne en beskeden men

signalgivende startkapital. Navnet Kaj Munks Mindefond kan formentlig ikke bruges igen, da CPB ved kontakt til Rolf Dorset, sidste formand for Kaj Munks Mindefond, havde fået at vide, at det kunne ikke lade sig gøre at genanvende navnet på en fond, efter at den formelt har været nedlagt et antal år. Problemet med navnet må undersøges nærmere og andre navne overvejes. Et konkret forslag til fondens virke fremkom: støtte udarbejdelsen og ikke mindst publikationen af bøger f.eks. til brug i undervisningssektoren. Desuden igennem aktiviteter at opmuntre til studiet af Kaj Munk og ikke mindst dennes litterære produktion. Man ~~kan~~ nævnte, at modtageren af Kaj Munk Prisen i 2003, filminstruktør Nils Malmros, før havde nævnt planer om en Kaj Munk film, det kunne være en oplagt sag at støtte. Niels Jørgen Langkilde foreslog, at man går en lidt anden vej: kontakte Ringkøbing-Skjern Kommune og få et samarbejde i stand, hvor der ved en stort anlagt begivenhed i Præstegården uddeles en pris men måske vigtigst en "Kaj Munk Medalje", dette inspireret af H.C. Andersen Medaljen, der giver megen omtale og en signalværdi. Noget sådant kunne bruges til at gøre kraftig reklame og måske gøre andre større fonde interesseret i at støtte Kaj Munk aktiviteter. Alt i alt noget for såvel CPB som for bestyrelsen at gå videre med.

2) Søren Dosenrode havde ønsket en diskussion af Kaj Munk Selskabets kommende seminar evt. med beslutning om formen, specielt i lyset af det aflyste seminar 2015. JKL fremhævede, at de seneste seminarer havde været udmærkede men alt for akademiske og med for mange foredrag. Der skal tages mere hensyn til, at ældre mennesker, som hovedparten af selskabets medlemmer udgør, ofte har brug for længere pauser. Det blev diskuteret at flytte seminaret væk fra Vedersø: Løgumkloster Refugium, Nyborg Strand, Skærum Mølle, Jaruplund Højskole og Fuglsang Herregård blev nævnt som muligheder. Desuden varigheden af seminaret. Kassereren nævnte, at seminaret meget hurtigt bliver for dyrt, sammenlignet med, hvad potentielle deltagere tilbydes ved tilsvarende arrangementer udbudt af andre foreninger. En svær balancegang!¹

1 (Red.) Bestyrelsen arbejdede videre med sagen. Efter at have indhentet tilbud fra flere af de nævnte steder og diskuteret forskellige modeller for afvikling af et seminar, blev det medio marts besluttet at søge samarbejde med

i) Eventuelt, herunder forslag til aktiviteter.

Knud Erik Andersen foreslog, at man flyttede generalforsamlingen til et tidspunkt i løbet af det sene forår eller i løbet af sommeren og kombinerede det med et endagsarrangement, da et sådant formentlig ville trække mange flere deltagere, givet årstiden, også til generalforsamlingen. JKL fremhævede, at det ville kræve en vedtægtsændring at flytte generalforsamlingen.

Autoværnet generende placering foran mindekorset på Hørbylunde Bakke blev igen nævnt. Bestyrelsen er opmærksom på sagen, se *Munkiana* nr. 57 side 39.

Et medlem fremhævede, at der på Maribo Turistkontor burde være et mere omfattende informationsmateriale om Kaj Munk til rådighed, gerne foldere, en trykt guide, måske som app til ens mobil, så turister på egen hånd selv kan køre rundt til forskellige Kaj Munk steder.

Jon Høgh, som også er medlem af bestyrelsen for Præstegården, nævnte på forespørgsel herom, at stillingen som daglig leder af Præstegården ikke bliver genopslået; men at man i stedet vil trække på et team af bl.a. frivillige kombineret med ansatte ved Ringkøbing-Skjern Museum. Dette er i hvert fald situationen indtil videre.

Generalforsamlingen sluttede kl. 14.48.

Umiddelbart efter generalforsamlingen overrakte Jørgen Albretsen på selskabets vegne en gave til Søren Dosenrode og oplæste en kort hilsen som lykønskning med dennes udnævnelse til provst i Sydthy Provsti og sognepræst i Hurup, Helligsø og Gettrup sogne.

Efter generalforsamlingen holdt cand.theol. pastor emeritus Ricardt Riis foredrag med titlen "Munks 'omsætning' af Shakespeares *Hamlet*".

Bestyrelsen har efterfølgende konstitueret sig med genvalg af Peter Øhrstrøm som næstformand og Jørgen Albretsen som kasserer.

21.05.2016 Jørgen Albretsen

Præstegården og Ringkøbing-Skjern Museum og udbyde et endagsseminar *Kaj Munk, en digter under krigen*, lørdag 13. august 2016 i Præstegården, som nævnt side 6-7 i dette *Munkiana* samt bl.a. på www.munkiana.dk. Alle opfordres til at gøre reklame for seminaret!